

LATVIJAS REPUBLIKAS EKONOMIKAS MINISTRIJA
PATĒRĒTĀJU TIESĪBU AIZSARDZĪBAS CENTRS

K.Valdemāra ielā 157, Rīgā, LV – 1013 ♦ tālr. (+371) 67388624 ♦ fakss (+371) 67388634 ♦ e-pasts: ptac@ptac.gov.lv

SIA „Pirmais privātais fonds”
Reģ. Nr.40103196951
Lačplēša ielā 13
Rīgā, LV-1010

LĒMUMS
par nevienlīdzīgiem un netaisnīgiem līguma
noteikumiem
Rīgā

2010.gada 30.decembrī

Nr.7-lg

Patērētāju tiesību aizsardzības centrā (turpmāk –PTAC) 2010.gada 24.maijā no Valsts ieņēmumu dienesta saņemts (..) (turpmāk – *Patērētāja*) 2010.gada 14.maija iesniegumus (turpmāk – *Iesniegums*) par SIA „Pirmais privātais fonds” (turpmāk – *Sabiedrība*) rīcību.

No *Iesniegumā* sniegtās informācijas izriet lūgums PTAC sniegt palīdzību saistībā ar *Patērētājas* interešu aizsardzību.

PTAC ar 2010.gada 21.jūnija vēstuli Nr.21-04/4987-N-249 pieprasīja *Sabiedrībai* līdz 2010.gada 9.jūlijam sniegt PTAC paskaidrojumu par *Iesniegumā* minētajiem apstākļiem, vienlaikus iesniedzot divu ar patērētājiem noslēgtu aizdevuma līgumu apliecinātas kopijas, kā arī patērētājiem piedāvāto aizdevuma līguma projektu. 2010.gada 7.jūlijā PTAC saņēma *Sabiedrības* 2010.gada 7.jūlija vēstuli Nr.1301/07-10 (turpmāk – *Paskaidrojums Nr.1*), kurā *Sabiedrība* norāda, ka *Patērētāja* ir izturējusies negodprātīgi pret savu saistību izpildi un nav pildījusi 2008.gada 16.decembrī starp *Patērētāju* un (..) kā aizņēmējām un *Sabiedrību* kā aizdevēju noslēgtu Aizdevuma līgumu (iereģistrēts aktu un apliecinājumu reģistrā ar Nr.10494; turpmāk – *Līgums*), līdz ar to *Sabiedrība* nepiekrīt *Patērētājas Iesniegumā* minētajam.

Patērētāju tiesību aizsardzības likuma (turpmāk – PTAL) 25.panta ceturtās daļas 6.punkts nosaka, ka viena no PTAC funkcijām ir patērētāju tiesību ievērošanas uzraudzība līgumu projektos un līgumos, ko patērētāji slēdz ar ražotājiem, pārdevējiem vai pakalpojumu sniedzējiem, arī normatīvajos aktos paredzēto darbību veikšana, lai ražotājs, pārdevējs vai pakalpojuma sniedzējs grozītu līguma projektu vai pārtrauktu pildīt līguma noteikumus, ja līguma projektā vai noslēgtajā līgumā konstatēti netaisnīgi vai neskaidri noteikumi.

PTAC kompetencē ietilpst izvērtēt *Līguma* atbilstību PTAL 6.panta prasībām par taisnīgu līguma noteikumu ietveršanu patērētājiem piedāvātajos un ar patērētājiem noslēgtajos līgumos. Ievērojot augstāk minēto, PTAC izvērtēja *Līguma* noteikumus un savas kompetences ietvaros konstatēja *Līguma* noteikumos vairākas neatbilstības PTAL noteiktajām prasībām.

Līdz ar to *PTAC*, 2010.gada 10.septembrī, sastādot Patērētāju tiesību uzraudzības pasākumu izvērtējuma protokolu Nr.32, ierosināja administratīvo lietu.

PTAC pilnīgai un objektīvai lietas apstākļu noskaidrošanai 2010.gada 23.septembrī ar vēstuli Nr.21-04/7607-Ņ-249 (turpmāk – *Pieprasījums*), pamatojoties uz *Administratīvā procesa likuma* 59.panta pirmo, otro un ceturto daļu, 62.panta pirmo daļu, *PTAL* 25.panta ceturtais daļas 4.punktu un Ministru kabineta 2006.gada 1.augusta noteikumu Nr.632 „*Patērētāju tiesību aizsardzības centra nolikums*” 4.13., 6.3. un 6.4.apakšpunktu, pieprasīja *Sabiedrībai* līdz 2010.gada 11.oktobrim sniegt *PTAC* detalizētu rakstveida paskaidrojumu un viedokli par *Pieprasījumā* minētajiem apstākļiem un *Līguma* 3.sadaļas 3.12.punkta, 5.sadaļas 5.1.punkta, 5.2.punkta, 5.3.punkta, 6.sadaļas 6.8.punkta, 6.10.punkta un 7.sadaļas 7.1.punkta noteikumu atbilstību patērētāju tiesību aizsardzību regulējošajiem normatīvajiem aktiem.

Vienlaikus, pamatojoties uz *PTAL* 25.panta astotās daļas 1.punktu, *PTAC* ierosināja *Sabiedrībai* līdz 2010.gada 11.oktobrim iesniegt *PTAC* rakstveida apņemšanos novērst patērētāju tiesību pārkāpumu, nepiemērojot *Pieprasījumā* konstatētos netaisnīgos līguma noteikumus ar patērētājiem noslēgtajos līgumos un grozot patērētājiem piedāvātos līgumu projektus, vienlaikus iesniedzot arī laboto *Līguma* projektu.

2010.gada 19.oktobrī *PTAC* saņēma *Sabiedrības* 2010.gada 15.oktobra atbildes vēstuli (turpmāk – *Paskaidrojums Nr.2*) uz *PTAC* *Pieprasījumu*. *Paskaidrojumā Nr.2* *Sabiedrība* ir norādījusi, ka *Sabiedrība* nav uzskatāma par pakalpojuma sniedzēju *PTAL* 1.panta 2.punkta izpratnē, jo tās darbība nav saistīta ne ar lietu iznomāšanu, izgatavošanu, uzlabošanu vai pārveidošanu, kā arī nav saistīta ar nematerializēta darba rezultāta gūšanu. Līdz ar to *Sabiedrība* uzskata, ka *PTAC* *Pieprasījums* neatbilst *PTAL* prasībām un *PTAC* kompetencei. Vienlaikus *Paskaidrojumā Nr.2* *Sabiedrība* ir uzsvērusi, ka *Patērētājam* tika izskaidroti *Līguma* noteikumi. Vienlaikus *Paskaidrojuma Nr.1* pielikumos *Sabiedrība* ir pievienojusi 2009.gada 16.februārī starp *Sabiedrību* kā aizdevēju un (..) un (..) kā aizņēmējiem noslēgtā Aizdevuma līguma (iereģistrēts aktu un apliecinājumu reģistrā ar Nr.1122, turpmāk – *Aizdevuma līgums Nr.1*) un 2009.gada 2.martā starp *Sabiedrību* kā aizdevēju un (..) un (..) kā aizņēmējiem noslēgtā Aizdevuma līguma (iereģistrēts aktu un apliecinājumu reģistrā ar Nr.1463 turpmāk – *Aizdevuma līgums Nr.2*) kopijas.

Ievērojot iepriekš minēto, *PTAC* savas kompetences ietvaros ir izvērtējis *Sabiedrības* *Līguma* un identiska satura līguma noteikumus, kas tiek piedāvāti arī citiem patērētājiem (skat. *Aizdevuma līgumu Nr.1* un *Aizdevuma līgumu Nr.2*), un, ņemot vērā *Paskaidrojumā Nr.2* minētos apstākļus, **norāda sekojošo:**

[1] Saskaņā ar *PTAL* 6.panta pirmo daļu ražotājs, pārdevējs vai pakalpojuma sniedzējs nedrīkst piedāvāt tādus līguma noteikumus, kas ir pretrunā ar līgumslēdzēju pušu tiesiskās vienlīdzības principu, šo likumu un citiem normatīvajiem aktiem. Savukārt *PTAL* 3.panta 2.punkta noteikums paredz to, ka patērētāja tiesības ir pārkāptas, ja nav ievērots līgumslēdzēju pušu vienlīdzības princips un līguma noteikumi ir netaisnīgi.

Pamatojoties uz *PTAL* 6.panta trešo daļu, līguma noteikums, kuru līgumslēdzējas puses savstarpēji nav apspriedušas, ir netaisnīgs, ja tas pretēji labticīguma prasībām rada būtisku neatbilstību līgumā noteiktajās līgumslēdzēju pušu tiesībās un pienākumos par sliktu patērētājam. Atbilstoši *PTAL* 6.panta ceturtajai daļai, novērtējot līguma noteikumus, ņem vērā pārdotās preces vai sniegtā pakalpojuma raksturu, visus apstākļus, kādos līgums noslēgts, kā arī noslēgtā līguma un ar to saistītā līguma noteikumus.

Lai konstatētu, vai attiecīgais līguma noteikums ir apspriests, ir jāņem vērā *PTAL* 6.panta piektajā un septītajā daļā noteiktais. Saskaņā ar *PTAL* 6.panta piekto daļu līguma noteikums vienmēr ir uzskatāms par savstarpēji neapspriestu, ja līgums sastādīts iepriekš un

patērētājam nav bijis iespējams ietekmēt attiecīgā līguma noteikumus. Savukārt *PTAL* 6.panta sestā daļa paredz, ja ir apspriesti līguma atsevišķi noteikumi vai atsevišķu noteikumu attiecīgi aspekti, tad nevar uzskatīt, ka savstarpēji apspriesti ir arī pārējie līguma noteikumi. Arī Eiropas Padomes 1993.gada 5.aprīļa direktīvā Nr.93/13/ECC „*Par netaisnīgiem līguma noteikumiem patērētāju līgumos*”, kuras normas ir iekļautas *PTAL*, noteikts, ka nosacījums vienmēr uzskatāms par neapspriehtu, ja tas ir bijis sagatavots jau iepriekš un patērētājam līdz ar to nav bijusi iespēja ietekmēt šā nosacījuma saturu, īpaši tas ir iepriekš formulētu tipveida līgumu kontekstā.

PTAC norāda, ka *PTAL* izpratnē pat skaidri izteikts patērētāja apliecinājums, ka viņš ir iepazīstināts ar līguma standarta noteikumiem un vienojies par tiem, neizslēdz direktīvas piemērošanu (Zadraks G. Netaisnīgu noteikumu direktīvas reforma. *Likums un Tiesības*, 2005, Nr.4). Par apspriestiem līguma noteikumiem uzskatāmi līguma noteikumi, par kuriem līgumslēdzēji, savstarpēji apspriežoties (savstarpēji apmainoties viedokļiem), ir vienojušies. Līdz ar to parakstīts līgums pats par sevi nav pietiekams pierādījums tam, ka līgumslēdzēji savstarpēji apsprieda katru līguma noteikumu atsevišķi. Teorētiska iespēja apspriest katru līguma noteikumu atsevišķi nepierāda, ka tā konkrētajā gadījumā ir notikusi (Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2006.gada 7.marta spriedums lietā Nr.C30519003, motīvu daļas 14.punkts). Ja apspriešana ir formāla (piemēram, personas paraksts līgumā), tad to nedrīkstētu pieņemt kā apspriešanu *PTAL* izpratnē.

PTAL ir paredzēti izņēmumi no vispārējiem līgumu noslēgšanas noteikumiem: netaisnīgs līguma noteikums var tikt atcelts, ja tas nav ticis apspriests. Tikai līguma parakstīšana no patērētāja puses un informētība par līguma saturu nav uzskatāma par apspriešanu.

Iepazīstoties ar *Līgumu* un citām *Sabiedrības* iesniegtajām līguma kopijām, *PTAC* secina, ka tie ir noslēgti notariālā akta formā. Līdz ar to *Sabiedrība Paskaidrojumā Nr.1* ir uzsverusi, ka zvērināts notārs aktā, proti, *Līgumā* nav norādījis, ka tā noteikumos būtu kādi punkti, kas neatbilstu likumam vai dalībnieku patiesajai gribai. Tāpat *Sabiedrība* uzskata, ka zvērināts notārs *Patērētājai* izskaidroja iespējamās darījuma tiesiskās sekas par ar *Līgumu* pielīgto saistību neizpildi. Ņemot vērā minēto, *PTAC* norāda, ka saskaņā ar *Notariāta likuma* 82.¹ pantu, apliecinot gribas izteikumu, zvērināts notārs taista notariālo aktu. Minētā likuma 87.pants paredz, ka akta dalībnieki iesniedz zvērinātam notāram gatavu projektu vai griežas ar līgumu pie zvērināta notāra, lai viņš to sastāda, savukārt 87.¹ pants nosaka, ka zvērināts notārs noskaidro notariālā akta dalībnieku gribu un darījuma noteikumus, skaidri un nepārprotami pieraksta personu paziņojumus, iepazīstina dalībniekus ar iespējamām darījuma tiesiskajām sekām, lai likumu nezināšana un pieredzes trūkums netiktu izmantots viņiem par ļaunu. Līdz ar to *PTAC* vērš uzmanību, ka zvērināta notāra funkcijās ietilpst pienākums darījuma dalībniekiem izskaidrot notariālā akta saturu, nozīmi un pārliecināties par to, vai notariālais akts atbilst darījumu dalībnieku gribai. Minēto apstiprina arī *Līguma* nobeigumā norādītais, ka *Līgumu* kā notariālo aktu ir parakstījis zvērināts notārs „*pēc tam, kad to ir parakstījuši notariālā akta dalībnieki zvērināta notāra klātbūtnē, ar savu parakstu apstiprinot, ka ir sapratuši notariālā akta saturu un nozīmi, un ka notariālais akts atbilst viņu gribai*”. Tādējādi zvērināta notāra kompetencē neietilpst pienākums izvērtēt *Līguma* noteikumus, proti, to apspriešanas faktu starp līgumslēdzējpusēm un to, vai *Līgumā* ir iekļauti netaisnīgi līguma noteikumi. Vienlaikus *PTAC* norāda, ka saskaņā ar *Notariāta likuma* 87.³ pantu zvērināts notārs nedrīkst taisīt notariālos aktus, kuri aizliegti ar likumu vai kuru saturs ir acīmredzamā pretrunā ar likumiem, kas aizsargā pārvaldes kārtību, sabiedrības tikumību vai personas godu. Ja zvērinātam notāram rodas šaubas par darījuma atsevišķu noteikumu spēku, viņam tas jādara zināms notariālā akta dalībniekiem un jānorāda notariālajā aktā. Ja zvērinātam notāram rodas šaubas par darījuma atbilstību likumam vai dalībnieku patiesajai gribai, viņam šīs šaubas jāapspriež ar darījuma dalībniekiem. Ja darījuma dalībnieki tomēr pastāv uz akta taisīšanu, zvērinātam notāram aktā jāieraksta gan savi paskaidrojumi, gan darījuma dalībnieku šajā sakarā sniegtie paskaidrojumi. Tādējādi *PTAC* paskaidro, ka

zvērīnāts notārs vispārīgi pārbauda *Līguma* atbilstību likumam un darījuma dalībnieku gribai, līdz ar to *Līguma* forma, proti, notariālais akts nav pietiekošs pierādījums, lai konstatētu *Līguma* noteikumu apspriešanas faktu starp darījuma pusēm.

Vienlaikus *PTAC* vērs uzmanību uz *Līguma* nobeigumā noteikto, ka „*notariālā akta projekts pirms tā parakstīšanas nolasīts notariālā akta dalībniekiem zvērīnāta notāra klātbūtnē*”. Tādējādi *PTAC* secina, ka, saskaņā ar minēto un pamatojoties uz *Notariāta likuma* 87.pantu, zvērīnātam notāram tika iesniegts gatavs *Līguma* projekts.

Tādējādi, ievērojot augstāk minēto, *PTAC* secina, ka *Līguma* noslēgšana notariālā akta formā neapliecina to, ka līgumslēdzēju starpā *Līguma* noteikumi tika savstarpēji apspriesti.

No *Iesniegumā* sniegtās informācijas un no *Līguma*, kā arī no *Paskaidrojuma Nr.1* un tam pielikumos pievienotajām *Aizdevuma līguma Nr.1* un *Aizdevuma līguma Nr.2* kopijām izriet, ka *Līgums* ir līgumslēdzēju starpā savstarpēji neapspriests tipveida līgums, kas ir sastādīts iepriekš ar standartveida noteikumiem, proti, vairākiem patērētājiem no *Sabiedrības* puses piedāvātiem vienāda satura līguma noteikumiem. Līdz ar to *PTAC* norāda, ka *Sabiedrības Līgums* ir standarta līgums, ko *Sabiedrība* piedāvā patērētājiem parakstīšanai jau iepriekš izstrādātā tipveida formā. Ievērojot iepriekš minēto, *PTAC* norāda, ka saskaņā ar *PTAL* 6.panta piekto daļu *Sabiedrības* piedāvātais *Līgums* ir standartlīgums, līdz ar to tā noteikumi, izņemot *Līguma* būtiskās sastāvdaļas, uzskatāmi par līgumslēdzēju starpā savstarpēji neapspriestiem.

PTAL 6.panta septītā daļa nosaka, ja ražotājs, pārdevējs vai pakalpojuma sniedzējs apgalvo, ka līguma noteikumi ir savstarpēji apspriesti ar patērētāju, viņa pienākums ir to pierādīt. *PTAL* 6.panta septītās daļas noteikumi uzliek pierādīšanas nastu pakalpojuma sniedzējam gadījumos, kad pastāv domstarpības par to, vai attiecīgie līguma noteikumi ir vai nav savstarpēji apspriesti, tādēļ, ja *Sabiedrība* apgalvo, ka *Līguma* noteikumi ir savstarpēji apspriesti, tad tai ir pienākums to pierādīt. Izvērtējot lietā esošos materiālus un ievērojot *Līguma*, *Aizdevuma līguma Nr.1* un *Aizdevuma līguma Nr.2* standarta noteikumus, kā arī iepazīstoties ar *Sabiedrības Paskaidrojumā Nr.1* un *Paskaidrojumā Nr.2* sniegto informāciju, *PTAC* secina, ka *Sabiedrība* nav iesniegusi *PTAC* attiecīgus pierādījumus par *Līgumu* noteikumu apspriešanas faktu ar *Patērētāju*. Līdz ar to turpmāk norādītie *Līguma* noteikumi ir vērtējami kā savstarpēji neapspriesti ar *Patērētāju*.

Vienlaikus attiecībā uz *Sabiedrības* argumentu, ka *Līguma* ietvaros *Sabiedrība* nav uzskatāma par pakalpojuma sniedzēju, jo tā nav sniegusi *Patērētājai* pakalpojumu *PTAL* 1.panta 2.punkta izpratnē, *PTAC* paskaidro, ka *Sabiedrība* ir sniegusi pakalpojumu *PTAL* 1.panta 2.punkta izpratnē – pēc *Patērētājas* lūguma (pasūtījuma) saskaņā ar *Līgumu* ir *Patērētājai* izsniegusi aizdevumu. Tātad *Patērētāja* ir uzskatāma par patērētāju, bet *Sabiedrība* – par pakalpojuma sniedzēju *PTAL* 1.panta 4.punkta izpratnē. Līdz ar to arī uz konkrēto *Līgumu* pretēji *Sabiedrības* norādītajam ir attiecināmi *PTAL* noteikumi. Saskaņā ar *PTAL* 1.panta 4.punktu pakalpojuma sniedzējs ir persona, kas savas saimnieciskās vai profesionālās darbības ietvaros sniedz pakalpojumu patērētājam. Savukārt *PTAL* 1.panta 2.punktā definēta pakalpojuma definīcija: personas saimnieciskās vai profesionālās darbības ietvaros par atlīdzību vai bez tās izpildīts patērētāja pasūtījums vai tāda ar patērētāju noslēgta līguma pildīšana, saskaņā ar kuru tiek iznomāta kāda lieta, izgatavota jauna lieta, uzlabota vai pārveidota esoša lieta vai tās īpašības vai veikts darbs, vai gūts nematerializēts darba rezultāts. No iepriekš minētās definīcijas izriet, ka par pakalpojumu uzskatāms plašs darbību loks, kuru savas saimnieciskās darbības ietvaros sniedz pakalpojuma sniedzējs. Ar aizdevumu *Civillikuma* 1934.panta izpratnē jāsaprot zināma daudzuma atvietojamu lietu nodošana īpašumā, ar pienākumu atdot saņemto tādā pašā daudzumā un tādās pašas šķiras un labuma lietās. No aizdevēja puses, aizdevuma līguma ekonomiskā nozīme izpaužas brīvā kapitāla iesaistīšanā apritē, gūstot ienākumus procentu veidā (Autoru kolektīvs prof. K.Torgāna vispārīgā zinātniskā redakcija. Latvijas Republikas Civillikuma komentāri. Saistību tiesības (1401.-2400.p.). Rīga: Mans Īpašums, 2000, 380.lpp.). No iepriekš minētās definīcijas izriet, ka arī aizdevuma izsniegšana ir uzskatāma par pakalpojumu – patērētājs no pakalpojuma

sniedzēja saņemt naudas līdzekļus savām personiskajām vajadzībām, par to pakalpojuma sniedzējam samaksājot zināmu atlīdzību procentu veidā.

PTAC konstatē, ka *Sabiedrības* pakalpojumu ir sniegusi savas saimnieciskās darbības (komercdarbības) ietvaros, jo, kā izriet no *Līguma*, tad *Sabiedrība* par izsniegto aizdevumu saņem peļņu (*Līguma* 1.sadaļas 1.3.punktā noteikts, ka *Sabiedrība* saņem 3,8% mēnesī no saņemto aizdevuma līdzekļu summas).

PTAC rīcībā esošā informācija liecina, ka *Sabiedrība* ir noslēgusi aizdevuma līgumus arī ar citiem patērētājiem, kā piemērus var minēt augstāk norādīto šāda paša satura *Aizdevuma līgumu Nr.1* un *Aizdevuma līgumu Nr.2*. Līdz ar to secināms, ka *Sabiedrība* ar aizdevumu izsniegšanu nodarbojas sistemātiski.

Vienlaikus PTAC informē par PTAL 8.panta pirmo daļu, kas nosaka, ka „*saskaņā ar patērētāja kreditēšanas līgumu persona, kas nodarbojas ar patērētāja kreditēšanu, piešķir vai apsola piešķirt patērētājam kredītu, tai skaitā kredītu nekustamā īpašuma iegādei. Kredīts noformējams kā atlikts maksājums, aizdevums vai cita finansiāla vienošanās*”. Līdz ar to, ievērojot *Līguma* formu, būtību un mērķi, tas ir, mājas remontam, PTAC konstatē, ka *Līgums* uzskatāms par patērētāja kreditēšanas līgumu PTAL 8.panta pirmās daļas izpratnē.

[2] **Līguma 5.sadaļas 5.1.punkts** nosaka, ka „*Par nepatiesu ziņu sniegšanu, par saņemto aizdevuma izmantošanu pretēji Aizdevuma mērķim vai šī līguma 3.daļā par jebkuru minēto saistību nepildīšanu Aizņēmējs maksā Aizdevējam līgumsodu Ls 900,00 (deviņi simti latu 00 santīmi)*”. Savukārt **Līguma 5.sadaļas 5.2.punkts** paredz, ka „*Līgumsods un Līgumsods par aizdevumu un aizdevuma procentu izmantošanu nokavējumu samaksa neatbrīvo Aizņēmēju no šī līguma saistības izpildes. Līgumsods tiek maksāts papildus zaudējumu kompensācijai un ieskaitīts pirms aizdevuma un aizdevuma procentu samaksai. Gadījumā, ja Aizņēmējam ir izveidojies parāds pret Aizdevēju, Aizņēmēja iemaksātos naudas līdzekļus Aizdevējs ieskaita sekojošā secībā: pirmkārt, aprēķinātais līgumsods, otrkārt, procenti par Aizdevuma summas, treškārt, aizdevuma summa*”.

PTAL 6.panta trešās daļas 4.punkts nosaka, ka par netaisnīgiem līguma noteikumiem uzskatāmi noteikumi, kas uzliek patērētājam, kurš nepilda līgumsaistības, neproporcionāli lielu līgumsodu vai citu kompensāciju par līgumsaistību neizpildi. Saskaņā ar *Civillikuma* 1716.pantu līgumsods ir pametums, ko kāda persona uzņemas ciests sakarā ar savu saistību tajā gadījumā, ja viņa šo saistību neizpildītu vai neizpildītu pienācīgi. Līgumsodam ir divējāda daba. No vienas puses, tas ir saistības pastiprinājums un iedarbojas kā nelabvēlīgu seku draudi, kamēr saistība vēl nav pārkāpta (preventīvā līgumsoda funkcija). No otras puses, līgumsods kļūst par atbildības izpausmi, neizdevīgām mantiskām sekām tad, ja pastiprinājums izrādījies nepietiekams, lai atturētu parādnieku no saistības pārkāpuma (sodošā līgumsoda funkcija) (Autoru kolektīvs prof. K.Torgāna vispārīgā zinātniskā redakcija. Latvijas Republikas Civillikuma komentāri. Saistību tiesības (1401.-2400.p.). Rīga: Mans Īpašums, 2000, 223.lpp.). Tomēr jāņem vērā labticīguma prasības, ka līgumsods nav līdzeklis, ar kura palīdzību kreditors ir tiesīgs iedzīvoties uz parādnieka rēķina. Līdz ar to PTAC, vērtējot līgumsoda proporcionalitāti, ņem vērā PTAL 5.pantā noteikto līgumslēdzēju pušu tiesiskās vienlīdzības principu, no kā izriet, ka, izvērtējot līgumsoda apmēru, jāievēro labticīguma prasības, kā arī tas, ka līgumsoda apmērs nedrīkst būt tāds, kas nostāda patērētāju neizdevīgā stāvoklī, tas ir, līgumsods nedrīkst būt nesamērīgi liels. Tāpat, vērtējot līgumsoda proporcionalitāti, jāvadās no samērīguma kritērija, kas izriet no labas ticības principa, ievērojot, ka „*pie samērīguma noteikšanas jāņem vērā visas kreditora intereses un parādnieka spējas*” (Autoru kolektīvs prof. K.Torgāna vispārīgā zinātniskā redakcija. Latvijas Republikas Civillikuma komentāri. Saistību tiesības (1401.-2400.p.). Rīga: Mans Īpašums, 2000, 225.lpp.).

Līdz ar to gadījumā, ja patērētājs, piemēram, ir nokavējis trīs dienas un rakstveidā nav paziņojis *Sabiedrībai* kā aizdevējam par savas darba vietas maiņu (saskaņā ar *Līguma*

3.sadaļas 3.4.punktu), tad patērētājam ir jāmaksā līgumsods 900,00 LVL apmērā. Ievērojot iepriekš minēto, kad patērētājs laicīgi neizpilda *Līguma* 3.sadaļas 3.4.punktā noteikto, un līdz ar to šī pārkāpuma rezultātā *Sabiedrībai* iespējami rodas zaudējumi, kā arī ņemot vērā arī patērētāja sodīšanas funkciju, patērētājam piemērojamais līgumsoda apmērs ir vērtējams kā nesamērojams (neproporcionāls). Vienlaikus *PTAC* vērs uzmanību, ka *Līgumā* nav paredzēta *Sabiedrības* atbildība gadījumā, ja *Sabiedrība* nepilda ar *Līgumu* uzņemtās saistības, piemēram, ja *Sabiedrība* kā aizdevējs neizsniedz kārtējo aizdevuma daļu pēc aizņēmēja pieprasījuma (skat. *Līguma* 1.sadaļas 1.2.punktu).

Izvērtējot *Līguma* 5.sadaļas 5.2.punkta noteikumu, *PTAC* secina, ka tā otrais teikums paredz, ka „Līgumsods tiek maksāts papildus zaudējumu kompensācijai”. Savukārt *Līguma* 6.sadaļas 6.10.punkts nosaka, ka „Aizņēmējs un Galvinieks piekrīt tam, ka gadījumā, ja Aizņēmējs nepilda izrietošos no šī līguma jebkādos savus pienākumus un saistības, Aizdevējs ir tiesīgs griezties tiesā un bezstrīdus kārtībā, vai šajā līgumā noteiktajā kārtībā piedzīt solidāri no Aizņēmēja un Galvinieka šī līguma atrunātos maksājumus, kā arī šajā līgumā atrunāto līgumsodu un līgumsodu par aizdevumu un aizdevuma procentu samaksas nokavējumu, kā arī atlīdzināt visus Aizdevējam radušos izdevumus, proti: telefona zvanus, Aizņēmēja meklēšanu, un, juridiskos pakalpojumus, advokāta palīdzību, tiesāšanās pakalpojumus un izdevumus u.c. izdevumus, kurus Aizņēmējs ar savu darbību vai bezdarbību radījis Aizdevējam. Šajā gadījumā brīdinājums, vai atgādinājums parādniekam un Galviniekam nav nepieciešams”. Līdz ar to, ņemot vērā augstāk minēto, *PTAC* secina, ka *Līguma* 5.sadaļas 5.1.punktā noteiktajam līgumsodam 900,00 LVL apmērā ir izteikti sodošs raksturs, jo saskaņā ar *Līguma* 5.sadaļas 5.2.punktu un 6.sadaļas 6.10.punktu patērētājam jāmaksā līgumsods papildus zaudējumu kompensācijai. Līgumsoda iedarbības spēku izvērtē pēc līgumsoda sakara ar zaudējumu atlīdzības pienākumu. Ņemot vērā iepriekš minēto, *PTAC* secina, ka *Līgumā* paredzētais līgumsoda veids ir kumulatīvs līgumsods. Līdz ar to *PTAC* vērs uzmanību uz civiltiesību doktrīnā norādīto, ka kumulatīvajam līgumsodam ir izteikti sodīšanas funkcija un, tālab šāda līgumsoda turpmāka pastāvēšana ir īpaši apsverama, lemjot par Latvijas likumu harmonizāciju ar Eiropas Savienības valstu likumiem (Torgāns K. Saistību tiesības I daļa. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2006, 121.lpp.).

Ievērojot iepriekš minēto, *PTAC* norāda, ka, piemērojot *Līguma* 5.sadaļas 5.1.punktā noteikto līgumsodu 900,00 LVL apmērā par jebkuru *Līguma* 3.sadaļā noteikto saistību nepildīšanu, ir jāņem vērā izdarītā pārkāpuma smagums, jo, piemēram, līgumsoda 900,00 LVL apmērā piemērošana par *Līguma* 3.sadaļas 3.4.punkta (proti, par aizņēmēja pienākumu nekavējoties (trīs dienu laikā) paziņot aizdevējam par savas darba vietas, kontaktadrese (deklarētās dzīves vietas adreses), uzvārda, pases vai norēķinu rekvizītu izmaiņām) pārkāpumu nav samērīga. *PTAC* paskaidro, ka, piemēram, *Līguma* 3.sadaļas 3.4.punkta noteikumā paredzētais ir vērtējams kā nebūtisks līguma pārkāpums, savukārt *Līguma* 3.sadaļas 3.2.punktā noteiktais par to, ka „Aizņēmēja pienākums ir izmantot piešķirto Aizdevumu vienīgi aizdevuma mērķim” varētu tikt vērtēts kā būtisks uzņemto saistību pārkāpums un tādejādi *Līguma* 5.sadaļas 5.1.punktā paredzētais līgumsods šādā gadījumā varētu tikt atzīts par samērīgu. Līdz ar to atsevišķos gadījumos, salīdzinot ar patērētāja izdarītā pārkāpuma smagumu, *Līguma* 5.sadaļas 5.1.punktā noteiktais līgumsods var būt neproporcionāls.

Balstoties uz iepriekš minēto, saskaņā ar *PTAL* 6.panta trešās daļas 4.punktu *Līguma* 5.sadaļas 5.1.punktā paredzētais līgumsods 900,00 LVL apmērā, tai skaitā, par jebkuru *Līguma* 3.sadaļā noteikto saistību nepildīšanu ir vērtējams kā neproporcionāli liels līgumsods, līdz ar to *Līguma* 5.sadaļas 5.1.punkts ir vērtējams kā netaisnīgs līguma noteikums un nav piemērojams ar patērētājiem slēgtajos līgumos.

[3] *Līguma* 5.sadaļas 5.3.punkts paredz, ka „*Līgumsoda apmērs, kurš atrunāts šī līgumā ir noteikts pēc Aizņēmēja pieprasījuma*”. Savukārt ***Līguma* 3.sadaļas 3.12.punkts** nosaka, ka „*Aizņēmējam ir pienākums pie šī aizdevuma līguma parakstīšanas atrunāt savu*

atbildību par savas saistības šī līguma ietvaros neizpildes un t.sk. līgumsoda apmēru un tiesvedības procesu”.

PTAL 6.panta piektā daļa paredz, ka līguma noteikums vienmēr ir uzskatāms par savstarpēji neapspriestu, ja līgums sastādīts iepriekš un patērētājam līdz ar to nav bijis iespējams ietekmēt attiecīgā līguma noteikumus. Tādejādi attiecībā uz Līguma 3.sadaļas 3.12.punkta un 5.sadaļas 5.3.punkta noteikumu PTAC norāda, ka šādi līguma noteikumi paši par sevi vēl nav pietiekošs pierādījums tam, ka Līguma noteikumi ir tikuši savstarpēji apspriesti ar patērētāju un līgumsoda (Līguma 5.sadaļas 5.1.punkts) un šķīrējtiesas (Līguma 7.sadaļas 7.1.punkts) klauzulas Līgumā ir tikušas iekļautas pēc patērētāja pieprasījuma. Saskaņā ar PTAL 6.panta septīto daļu, ja ražotājs, pārdevējs vai pakalpojuma sniedzējs apgalvo, ka līguma noteikumi ir savstarpēji apspriesti ar patērētāju, viņa pienākums ir to pierādīt, līdz ar to Sabiedrības pienākums ir pierādīt, ka līgumsoda apmērs un šķīrējtiesas klauzula Līgumā tika iekļauta pēc patērētāja pieprasījuma.

Izvērtējot lietā esošos materiālus, PTAC šīs vēstules ievaddaļā secināja, ka Līgums ir līgumslēdzēju pušu savstarpēji neapspriests tipveida līgums, kas ir sastādīts iepriekš. Līdz ar to PTAC atkārtoti norāda, ka Līgums ir standarta līgums, ko Sabiedrība piedāvā patērētājiem parakstīšanai jau iepriekš izstrādātā tipveida formā.

PTAC paskaidro, ka, līguma noteikumi ir uzskatāmi par individuāli apspriestiem, ja patērētājam ir bijusi reāla iespēja ietekmēt attiecīgā līguma noteikumus. Tātad, tieši šis apstāklis, vai patērētājam ir bijis iespējams ietekmēt līguma noteikumus vai nē, vai viņam ir bijusi iespēja izteikt savu līguma variantu, ir svarīgs, lai pateiktu, vai līgums ir uzskatāms par savstarpēji apspriestu. Tipveida līguma punktā nosakot, ka līgumsoda apmērs un tiesvedības process tiek noteikts pēc patērētāja pieprasījuma, patērētājs tiek nostādīts savu tiesību aizsardzībai neizdevīgā stāvoklī, jo šāds noteikums ierobežo patērētāju tiesību aizsardzības realizāciju un var maldināt patērētāju par līgumsoda un šķīrējtiesas klauzulu apspriešanas faktu, kaut arī līguma noteikumu apspriešana starp līgumslēdzējusēm reāli nav notikusi. Līdz ar to Līguma 3.sadaļas 3.12.punkts un 5.sadaļas 5.3.punkts rada būtisku pārkāpumu līgumslēdzēju pušu tiesībās un pienākumos par sliktu patērētājam, jo ierobežo patērētāja tiesības celt prasību tiesā par līgumsoda apmēru. Ņemot vērā iepriekš minēto, PTAC secina, ka šāda veida līguma noteikumi kā Līguma 3.sadaļas 3.12.punkts un 5.sadaļas 5.3.punkts saskaņā PTAL 6.panta trešās daļas 1.punktu un 5.panta otrās daļas 5.punktu ir atzīstami par netaisnīgiem līguma noteikumiem un tādejādi arī par spēkā neesošiem līguma noteikumiem.

[4] Līguma 6.sadaļas 6.8.punkts paredz, ka *„Aizņēmējs ir tiesīgs pirms termiņa izpildīt savas līgumsaistības un izbeigt šī līguma darbību, rakstiski informējot Aizdevēju vienu mēnesi iepriekš un papildus samaksājot Aizdevējam komisiju 10% (desmit procenti) no Aizdevuma summas”.*

PTAC secina, ka Līguma 6.sadaļas 6.8.punkts paredz komisiju 10% apmērā no aizdevuma summas gadījumos, ja patērētājs pirms termiņa izpilda savas līgumsaistības un izbeidz līguma darbību. Eiropas Parlamenta un Padomes 1986.gada 22.decembra direktīvas par dalībvalstu normatīvo un administratīvo aktu tuvināšanu attiecībā uz patēriņa kredītu Nr.87/102/EEK, kas ieviesta arī PTAL, preambulā uzsvērtas patērētāja tiesības uz taisnīgu kopīgo kredītu izmaksu samazinājumu: „tā kā patērētājam būtu jāļauj izpildīt savas saistības pirms noteiktā termiņa” un „tā kā tad patērētājam būtu jābūt tiesīgam saņemt taisnīgu kopējo izmaksu samazinājumu”.

PTAL 8.panta trešā daļa nosaka, ka patērētājam ir tiesības izpildīt savas saistības pirms patērētāja kreditēšanas līgumā noteiktā termiņa. Šajā gadījumā viņam ir tiesības uz kopējo kredīta izmaksu taisnīgu samazināšanu.

PTAC norāda, ka 2008.gada 25.augusta Ministru kabineta noteikumu Nr.692 „Noteikumi par patērētāja kreditēšanas līgumu” (turpmāk – Noteikumi) 30.punktā paredzētais aizliegums – pieprasīt no patērētāja kompensāciju par kredīta saistību pildīšanu pirms noteiktā

termina – ir uzskatāms par imperatīvu noteikumu un tādējādi tas attiecas arī uz gadījumu, kad *Sabiedrībai* rodas zaudējumi, patērētājam izpildot kredītsaistības pirms noteiktā termiņa, un sakarā ar to *Sabiedrība* pieprasa atlīdzināt patērētājam ar kredīta pirmstermiņa atmaksu saistītos *Sabiedrības* radušos izdevumus. Minētos izdevumus *Sabiedrība Līguma* 6.sadaļas 6.8.punktā definē kā komisijas maksu 10 % apmērā no aizdevuma summas. Līdz ar to *PTAC* norāda, ka šādā gadījumā *Sabiedrība* nedrīkst pieprasīt no patērētāja kompensāciju - papildu atlīdzības, proti, komisijas (izdevumu) veidā par zaudējumiem, kas *Sabiedrībai* rodas, patērētājam izpildot kredītsaistības pirms noteiktā termiņa. *PTAC* norāda, ka no *Civillikuma* astotās nodaļas noteikumiem izriet, ka zaudējumu atlīdzināšanai ir kompensācijas funkcija. Kompensācijas funkciju zināmā mērā pilda arī līgumsods un procenti (Autoru kolektīvs prof. K.Torgāna vispārīgā zinātniskā redakcija. Latvijas Republikas Civillikuma komentāri. Saistību tiesības (1401.-2400.p.). Rīga: Mans Īpašums, 2000, 266.lpp.). Tādējādi izriet, ka kompensācija (latīņu val. *compensatio*) pēc būtības ir plašāks jēdziens un tā ietver arī zaudējumu atlīdzināšanu. Ņemot vērā iepriekš minēto, *PTAC* norāda, ka *Sabiedrības Līguma* 6.sadaļas 6.8.punktā noteiktā atlīdzība – komisijas veidā saistībā ar zaudējumiem, kas *Sabiedrībai* rodas, pirms termiņa izbeidzot *Līgumu* (saskaņā ar *Līguma* 6.sadaļas 6.8.punktu), pēc būtības ir uzskatāma par kompensāciju *Noteikumu* 30.punkta izpratnē.

Ņemot vērā iepriekš norādīto, *PTAC* secina, ka ar *Līguma* 6.sadaļas 6.8.punkta noteikumu pakalpojuma sniedzējs ir paredzējis sev kompensāciju komisijas maksas veidā gadījumos, ja patērētājs pirms termiņa izpilda savas līgumsaistības.

Vienlaikus *Noteikumu* 27.punkts paredz, ka patērētāja pienākums ir maksāt procentus un citus maksājumus tikai par to laikposmu, līdz kuram patērētājs nokārto savas kredīta saistības.

Līdz ar to, *PTAC* secina, ka *Līguma* 6.sadaļas 6.8.punkts daļā, kas nosaka, ka „*papildus samaksājot Aizdevējam komisiju 10% (desmit procenti) no Aizdevuma summas*”, ir atzīstams par netaisnīgu līguma noteikumu, pamatojoties uz *PTAL* 6.panta trešās daļas 1.punktu (kopsakarā ar 5.panta otrās daļas 5.punktu), 8.panta trešo daļu un *Noteikumu* 27. un 30.punktu, un tādējādi nav piemērojams ar patērētājiem noslēgtajos līgumos.

[5] *Līguma* 6.sadaļas 6.10.punkts paredz, ka „*Aizņēmējs un Galvinieks piekrīt tam, ka gadījumā, ja Aizņēmējs nepilda izrietošos no šī līguma jebkādu savus pienākumus un saistības, Aizdevējs ir tiesīgs griezties tiesā un bezstrīdus kārtībā, vai šajā līgumā noteiktajā kārtībā piedzīt solidāri no Aizņēmēja un Galvinieka šī līguma atrunātos maksājumus, kā arī šajā līgumā atrunāto līgumsodu un līgumsodu par aizdevumu un aizdevuma procentu samaksas nokavējumu, kā arī atlīdzināt visus Aizdevējam radušos izdevumus, proti: telefona zvanus, Aizņēmēja meklēšanu, un, juridiskos pakalpojumus, advokāta palīdzību, tiesāšanās pakalpojumus un izdevumus u.c. izdevumus, kurus Aizņēmējs ar savu darbību vai bezdarbību radījis Aizdevējam. Šajā gadījumā brīdinājums, vai atgādinājums parādniekam un Galviniekam nav nepieciešams*”. Vienlaikus *PTAC* konstatē, ka minētajam noteikumam ir līdzīgs saturs un būtība ar ***Līguma* 3.sadaļas 3.8.punktu**, kas nosaka, ka „*Aizdevējam ir tiesības nekavējoties vērst piedziņu, t.sk. griezties tiesā saskaņā ar šī līguma noteikumiem un pēc saviem ieskatiem prasīt saistību bezstrīdus piespiedu izpildīšanu, ja iestājoties līgumā noteiktajam norēķina termiņam, kas atrunāts šī līguma pielikumā, ja Aizņēmējs nav pilnībā izpildījis savas saistības. Šajā gadījumā, līdz prasības pieteikuma iesniegšanas tiesā vai pieteikuma par saistību bezstrīdus piespiedu izpildi, brīdinājums vai atgādinājums parādniekam – Aizņēmējam un Galviniekam nav nepieciešams*”. Savukārt ***Līguma* 7.sadaļas 7.1.punkta** 2.teikums paredz: „*Gadījumā, ja Aizdevējs griežas tiesā, brīdinājums, vai atgādinājums parādniekam, t.sk., Aizņēmējam un Galviniekam nav nepieciešams*.”

PTAL 6.panta otrā daļa paredz līgumu caurspīdīguma principu, tas ir, līguma noteikumi formulējami vienkāršā un saprotamā valodā. Līdz ar to *Līguma* 6.sadaļas 6.10.punkta noteikums daļā – „*bezstrīdus kārtībā*” – ir formulēts vidusmēra patērētājam

nesaprotami, jo „bezstrīdus kārtība” ir pārāk vispārīgs termins un minētajā noteikumā nav precizēts, uz kāda likuma pamata šī kārtība ir noteikta. Līdz ar to minētais *Līguma* noteikums var tik izmantots nepamatoti un pretēji labas ticības principam, tādejādi nostādot patērētāju neizdevīgā stāvoklī salīdzinājumā ar *Sabiedrību*. Ņemot vērā, ka vidusmēra patērētājs var nesaprast minētā noteikuma daļas, kas paredz bezstrīdus kārtību, jēgu un saturu, minētais noteikums attiecīgajā daļā ir vērtējams kā līguma caurspīdīguma principu pārkāpjošs līguma noteikums, tas ir, kā neskaids līguma noteikums. Ņemot vērā augstāk minēto, *PTAC* norāda, ka *Līguma* 6.sadaļas 6.10.punkta noteikums daļā – „*bezstrīdus kārtībā*” – attiecīgi ir jāprecizē (jāgroza), norādot noteikumā konkrētu „bezstrīdus kārtības” pamatu, portu, normatīvo aktu, kas regulē saistību bezstrīdus kārtības izpildi.

PTAC paskaidro, ka pieteikumam par saistību bezstrīdus piespiedu izpildīšanu atbilstoši *Civilprocesa likuma* 404.panta trešajai daļai pievieno pierādījumu par brīdinājuma izsniegšanu parādniekam, ja no paša akta vai likuma neizriet, ka šāds brīdinājums nav nepieciešams. Līdz ar to likumdevējs ir tieši norādījis, ka pirms pieteikuma iesniegšanas tiesai, kreditoram ir jābrīdina parādnieks, paredzot tikai divus izņēmuma gadījumus – kad tas tieši noteikts aktā vai no likuma izriet, ka šāds brīdinājums nav nepieciešams. Tādejādi saskaņā ar *Civilprocesa likuma* 404.panta trešās daļas 3.punktu puses līgumā var vienoties par to, ka *Civilprocesa likumā* noteiktās saistību bezstrīdus piespiedu izpildīšanas gadījumā brīdinājuma izsniegšana parādniekam nav nepieciešama. Taču *Civilprocesa likums* ir uzskatāms par vispārējo tiesību aktu, salīdzinot ar *PTAL*, kas ir speciālais tiesību akts un kas regulē speciāla subjekta – patērētāja tiesību aizsardzību. Patērētājs gan normatīvajos aktos, gan arī tiesību doktrīnā tiek uzskatīts par vājāko līgumslēdzējpusi, kurai nepieciešama īpaša aizsardzība, savukārt *Sabiedrība* kā spēcīgākā līgumslēdzējpusē veic komercdarbību, kuras mērķis ir peļņas gūšana, turklāt brīdinājuma izsniegšana nerada *Sabiedrībai* būtiskus materiālus ieguldījumus, tomēr vienlaikus nozīmīgi palielina patērētāja vienlīdzīgās iespējas nepieciešamības gadījumā aizstāvēt savas likumīgās tiesības. Tādejādi līguma noteikumi, kas paredz patērētāja atteikšanos no minēto brīdinājumu saņemšanas, respektīvi, nosaka, ka brīdinājums par saistību bezstrīdus piespiedu izpildīšanu nav nepieciešams, ir pretrunā ar *PTAL* 5.panta otrās daļas 5.punktu, līdz ar to *Līguma* 3.sadaļas 3.8.punkts daļā, kas paredz, ka „*Šajā gadījumā, līdz prasības pieteikuma iesniegšanas tiesā vai pieteikuma par saistību bezstrīdus piespiedu izpildi, brīdinājums vai atgādinājums parādniekam – Aizņēmējam un Galviniekam nav nepieciešams*”, 6.sadaļas 6.10.punkts daļā, kas nosaka, ka „*Šajā gadījumā brīdinājums, vai atgādinājums parādniekam un Galviniekam nav nepieciešams*”, un 7.sadaļas 7.1.punkts daļā, kas paredz, ka „*Gadījumā, ja Aizdevējs griežas tiesā, brīdinājums, vai atgādinājums parādniekam, t.sk., Aizņēmējam un Galviniekam nav nepieciešams*”, ir vērtējami kā netaisnīgi līguma noteikumi *PTAL* 6.panta trešās daļas 1.punkta izpratnē.

Vienlaikus *PTAC* informē par 2010.gada 17.maija Satversmes tiesas spriedumu lietā Nr.2009-93-01, kur secināts, ka *Civilprocesa likuma* 404. pants ļauj pusēm vienoties par to, ka parādnieka iepriekšēja brīdināšana nav nepieciešama. Tas savukārt izslēdz arī parādnieka iespēju celt iebildumus pirms saistību bezstrīdus piespiedu izpildes uzsākšanas. Kaut arī parādnieks pats uzņemas atbildību, piekrītot šādiem noteikumiem, tie var būtiski ierobežot viņa tiesības uz taisnīgu tiesu, jo parādnieka brīdināšana ir nozīmīga viņa tiesību aizsardzības garantija gadījumā, ja pieteikumi tiesā tiek izskatīti bez saistības dalībnieku klātbūtnes, nepaziņojot viņiem par to. Līdz ar to labprātīga atteikšanās no brīdinājuma par saistības nodošanu piespiedu izpildei liedz parādniekam celt iebildumus pirms saistību bezstrīdus piespiedu izpildes uzsākšanas un tādā veidā efektīvi īstenot savas tiesības uz taisnīgu tiesu, izmantojot pušu līdztiesības un sacīkstes principu.

Ņemot vērā augstāk minēto, *Līguma* 3.sadaļas 3.8.punkts daļā, kas paredz, ka „*Šajā gadījumā, līdz prasības pieteikuma iesniegšanas tiesā vai pieteikuma par saistību bezstrīdus piespiedu izpildi, brīdinājums vai atgādinājums parādniekam – Aizņēmējam un Galviniekam nav nepieciešams*”, 6.sadaļas 6.10.punkts daļā, kas nosaka, ka „*Šajā gadījumā brīdinājums, vai atgādinājums parādniekam un Galviniekam nav nepieciešams*”, un 7.sadaļas 7.1.punkts

daļā, kas paredz, ka „*Gadījumā, ja Aizdevējs griežas tiesā, brīdinājums, vai atgādinājums parādniekam, t.sk., Aizņēmējam un Galviniekam nav nepieciešams*”, saskaņā ar PTAL 6.panta trešās daļas 1.punktu (kopsakarā ar 5.panta otrās daļas 5.punktu) un 6.panta astoto daļu ir atzīstami par netaisnīgiem un spēkā neesošiem līguma noteikumiem.

[6] Līguma 7.sadaļas 7.1.punkts nosaka, ka „*Visi strīdi, kas izriet no šī līguma, tiek izšķirti pušu sarunu ceļā. Ja vienošanās netiek panākta, strīdi izšķirami Latvijas Republikas likumdošanā paredzētajā kārtībā, pēc attiecīgās lietas piekritības, vai Rīgas Starptautiskajā Šķīrējtiesā saskaņā ar šīs šķīrējtiesas reglamentu latviešu valodā, viena šķīrējtiesneša sastāvā, rakstveida procesā. Gadījumā, ja Aizdevējs griežas tiesā, brīdinājums, vai atgādinājums parādniekam, t.sk., Aizņēmējam un Galviniekam nav nepieciešams*”.

Attiecībā uz Līguma 7.sadaļas 7.1.punkta daļu, kas nosaka, ka „*vai Rīgas Starptautiskajā Šķīrējtiesā saskaņā ar šīs šķīrējtiesas reglamentu latviešu valodā, viena šķīrējtiesneša sastāvā, rakstveida procesā*”, PTAC paskaidro, ka saskaņā ar PTAL 6.panta trešās daļas 7.punkta noteikumiem par netaisnīgiem līguma noteikumiem uzskatāmi noteikumi, kas izslēdz vai kavē patērētāja tiesības vērsties patērētāju tiesību aizsardzības iestādēs vai tiesā, paredz strīdu izskatīšanu tikai šķīrējtiesā. Iepazīstoties ar Līguma 7.sadaļas 7.1.punkta noteikumu, PTAC secina, ka līgumslēdzēju pušu strīdu galīga izskatīšana ir paredzēta Rīgas Starptautiskajā Šķīrējtiesā vai Latvijas Republikas vispārējās jurisdikcijas tiesā. PTAC norāda, ka, lai arī šādā līguma noteikumā ir formāli novērsta neatbilstība PTAL 6.panta trešās daļas 7.punkta noteikumiem, konkrētās šķīrējtiesas klauzulas sekas ir identiskas ar šķīrējtiesas klauzulas, kas pieļauj strīdu izskatīšanu tikai šķīrējtiesā, sekām: prasītājs ir pakalpojuma sniedzējs, prasība tiek celta šķīrējtiesā, un patērētājs nevar „izvairīties” no šķīrējtiesas procesa. Tāda klauzulas redakcija teorētiski paredz (bet praksē tā notiek gandrīz katrā gadījumā), ka var tikt aizskartas tieši tās pašas patērētāja intereses, kuras tiek aizskartas klasiskās šķīrējtiesas klauzulas gadījumā. Situācijā, kad pakalpojuma sniedzējs vai pārdevējs no līguma izrietoša strīda risināšanai saskaņā ar līguma noteikumiem vērstos šķīrējtiesā, patērētājam vairs nebūtu iespēju realizēt savu tiesību aizsardzību Latvijas Republikas vispārējās tiesu instancēs, līdz ar to šādā gadījumā viņam būtu kavētas tiesības uz savu tiesību aizsardzību tiesā. Šāds līguma noteikums kā Līguma 7.sadaļas 7.1.punkta noteikums daļā, kas nosaka, ka „*vai Rīgas Starptautiskajā Šķīrējtiesā saskaņā ar šīs šķīrējtiesas reglamentu latviešu valodā, viena šķīrējtiesneša sastāvā, rakstveida procesā*”, nostāda patērētāju savu tiesību realizācijai neizdevīgā stāvoklī un atbilstoši PTAL 6.panta trešās daļas 1. un 7.punkta noteikumiem (kontekstā ar PTAL 5.panta otrās daļas 5.punkta noteikumiem) ir uzskatāms par netaisnīgu līguma noteikumu. Līdz ar to Līguma 7.sadaļas 7.1.punkta noteikums daļā, kas nosaka, ka „*vai Rīgas Starptautiskajā Šķīrējtiesā saskaņā ar šīs šķīrējtiesas reglamentu latviešu valodā, viena šķīrējtiesneša sastāvā, rakstveida procesā*” ir atzīstams par spēkā neesošu līguma noteikumu.

[7] PTAC norāda, ka saskaņā ar PTAL 6.panta astotās daļas noteikumiem ražotāja, pārdevēja vai pakalpojuma sniedzēja un patērētāja noslēgtajā līgumā ietvertie netaisnīgie noteikumi nav spēkā no līguma noslēgšanas brīža, bet līgums paliek spēkā, ja tas var pastāvēt arī turpmāk, kad izslēgti netaisnīgie noteikumi.

Ņemot vērā iepriekš minēto, PTAC saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 55.panta 1.punktu, 76.panta otro daļu, Valsts pārvaldes iekārtas likuma 10.panta pirmo daļu, Patērētāju tiesību aizsardzības likuma 3.panta 2.punktu, 5.panta pirmo daļu, 5.panta otrās daļas 5.punktu, 6.panta pirmo daļu, trešo daļu, ceturto daļu, piekto daļu, septīto daļu un astoto daļu, 8.panta trešo daļu, 25.panta ceturtais daļas 4. un 6.punktu, Civillikuma 1716.pantu, 1999.gada 13.jūlija Ministru kabineta noteikumu Nr.257 „*Noteikumi par patērētāja kreditēšanas līgumu*” 17. un 19.punktu, 2008.gada 25.augusta Ministru kabineta noteikumu

Nr.692 „Noteikumi par patērētāja kreditēšanas līgumu” 30.punktu, atbilstoši šajā administratīvajā aktā norādītajam, **uzdod Sabiedrībai:**

1. Pārtraukt pildīt ar patērētājiem noslēgtajos līgumos tāda satura līguma noteikumus, kurus patērētājs un Sabiedrība nav savstarpēji apsprieduši, kā:

- 1.1. *Līguma 3.sadaļas 3.8.punkta noteikumu daļā: „Šajā gadījumā, līdz prasības pieteikuma iesniegšanas tiesā vai pieteikuma par saistību bezstrīdus piespiedu izpildi, brīdinājums vai atgādinājums parādniekam – Aizņēmējam un Galvniekam nav nepieciešams”;*
- 1.2. *Līguma 3.sadaļas 3.12.punkta noteikumu;*
- 1.3. *Līguma 5.sadaļas 5.1.punkta noteikumu;*
- 1.4. *Līguma 5.sadaļas 5.2.punkta noteikumu daļā: „Līgumsods tiek maksāts papildus zaudējumu kompensācijai un ieskaitīts pirms aizdevuma un aizdevuma procentus samaksai”;*
- 1.5. *Līguma 5.sadaļas 5.3.punkta noteikumu;*
- 1.6. *Līguma 6.sadaļas 6.8.punkta noteikumu daļā: „papildus samaksājot Aizdevējam komisiju 10% (desmit procenti) no Aizdevuma summas”;*
- 1.7. *Līguma 6.sadaļas 6.10.punkta noteikumu daļā: „Šajā gadījumā brīdinājums, vai atgādinājums parādniekam un Galvniekam nav nepieciešams”;*
- 1.8. *Līguma 7.sadaļas 7.1.punkta noteikumu daļā: „vai Rīgas Starptautiskajā Šķīrējtiesā saskaņā ar šīs šķīrējtiesas reglamentu latviešu valodā, viena šķīrējtiesneša sastāvā, rakstveida procesā”;*
- 1.9. *Līguma 7.sadaļas 7.1.punkta noteikumu daļā: „Gadījumā, ja Aizdevējs griežas tiesā, brīdinājums, vai atgādinājums parādniekam, t.sk., Aizņēmējam un Galvniekam nav nepieciešams”;*

2. Mēneša laikā no administratīvā akta spēkā stāšanās brīža, nodrošinot Sabiedrības patērētājiem piedāvāto vispārīgo līguma noteikumu atbilstību PTAL un citu normatīvo aktu prasībām, grozīt patērētājiem piedāvātos līgumu projektos tāda satura līguma noteikumus kā:

- 2.1. *Līguma 3.sadaļas 3.8.punkta noteikumu daļā: „Šajā gadījumā, līdz prasības pieteikuma iesniegšanas tiesā vai pieteikuma par saistību bezstrīdus piespiedu izpildi, brīdinājums vai atgādinājums parādniekam – Aizņēmējam un Galvniekam nav nepieciešams”;*
- 2.2. *Līguma 3.sadaļas 3.12.punkta noteikumu;*
- 2.3. *Līguma 5.sadaļas 5.1.punkta noteikumu;*
- 2.4. *Līguma 5.sadaļas 5.2.punkta noteikumu daļā: „Līgumsods tiek maksāts papildus zaudējumu kompensācijai un ieskaitīts pirms aizdevuma un aizdevuma procentus samaksai”;*
- 2.5. *Līguma 5.sadaļas 5.3.punkta noteikumu;*
- 2.6. *Līguma 6.sadaļas 6.8.punkta noteikumu daļā: „papildus samaksājot Aizdevējam komisiju 10% (desmit procenti) no Aizdevuma summas”;*
- 2.7. *Līguma 6.sadaļas 6.10.punkta noteikumu daļā: „Šajā gadījumā brīdinājums, vai atgādinājums parādniekam un Galvniekam nav nepieciešams”;*
- 2.8. *Līguma 7.sadaļas 7.1.punkta noteikumu daļā: „vai Rīgas Starptautiskajā Šķīrējtiesā saskaņā ar šīs šķīrējtiesas reglamentu latviešu valodā, viena šķīrējtiesneša sastāvā, rakstveida procesā”;*
- 2.9. *Līguma 7.sadaļas 7.1.punkta noteikumu daļā: „Gadījumā, ja Aizdevējs griežas tiesā, brīdinājums, vai atgādinājums parādniekam, t.sk., Aizņēmējam un Galvniekam nav nepieciešams”;*

3. **Sniegt informāciju *PTAC*** par administratīvā akta lemjošās daļas 1. un 2.punktā noteikto tiesisko pienākumu izpildi mēneša laikā no administratīvā akta paziņošanas brīža adresātam, atbilstoši *PTAL* 25.panta desmitās daļas noteikumiem (tai skaitā, iesniedzot pārstrādātu līguma projektu).

Saskaņā ar *Administratīvā procesa likuma* 70.panta pirmo daļu, 76.panta pirmo daļu, 79.panta pirmo daļu un *Patērētāju tiesību aizsardzības likuma* 25.panta desmito prim daļu šī administratīvā akta adresāts to var pārsūdzēt Administratīvajā rajona tiesā viena mēneša laikā kopš tā paziņošanas adresātam, iesniedzot pieteikumu Administratīvajā rajona tiesā.

Direktore

(paraksts)

B.Vītoliņa

(zīmogs)

(..)

IZRAKSTS PAREIZS